



Reijo Raekallio: Kulttuurienkellit laskeutuvat Murmansiin, 1989, vesiväri.

## Nähdä Murmansk ja Kuola

**Kun kansainvälinen delegaatio matkusti bussilla Kemistä Murmansiin viemään länsimaisen sarjakuvan näyttelyä, kääntyi sarjakuvan historiassa uusi lehti. Matkalle osallistuneet taiteilijat ja toimittajat voivat olla ylpeitä urheasta pioneerihenkisyydestään.**

V arhain syyskuun 17. päivän aamuna 38-henkinen sarjakuvälähetystö pakkaautui linja-autoon, joka aloitti historiallisen matkansa kohti Neuvostoliiton rajaa. Aiemmin linja-autoon oli jo pakattu sa evankeelumi, jota neuvostokansalle lähdettiin viemään laaja ja monipuolinen länsimaisen sarjakuvan näyttely. Ennen Raja-Jooseppia pysähdyttiin Rovaniemellä, josta saatiin kuin saatiinkin viisumit, sekä Ivatossa, josta saatiin kuin saatiinkin ruokaa. Raja-asemalla matkajat saivat odotella pari tuntia viihdyttämällä itseään musiikkia.



Jope ja Kuttila

Kuva Heikki Jokinen

mällä "ruutua". Lopulta sekä matkajat että näyttely pääsivät kuin pääsivätkin Neuvostojen maahan, jossa matka jatkui loisesti pomppien kohti Kuolan niemimaata.

Murmanskin kaupungissa kävi ilmi, että näyttelyn pystyttämiseen tarvittavia lupapapereita olitakaan. Kävi myös ilmi, ettei ollut neuvostoliittolaisia pilapiirtäjiä, paitsi **Anatoli Bavykin**, joka oli läsnä pikemminkin *Polarная Pravda* lehden päätoimittajan ominaisuudessa (lehden nimi, *Nabatotus*, viittaa pikemminkin maantieteelliseen kuin anatomiseen seutuun). Pilapiirtäjien puute ei kuitenkaan hätkäntanut, koska kävi myöskin ilmi, että läsnä ollut venäjä-englanti-tulkki, jonka yhtyeellä erimieläiset taiteilijat olisivat voineet sujuvasti kansasakäydä keskenään.

Päivän viiveellä näyttely saatiin kuin saatiinkin pystyyn ja pilapiirtäjien puutteen korvasi täydellisesti nuorista avantgardetaiteilijoista koostuva **Avan**-ryhmä, jonka edustajat osallistuvat joululla sarjakuvadelegaation osittain vierailuihin. Sarjakuvanäyttely veti runsaasti väkeä köönsutumuseoon, ja lainasana "comics" näytti nopeasti juurtuvan paikalliseen kielenkäyttöön. Murmanskista **Kalervo Pulkkinen** kokoama, koko sarjakuvan historian kattava näyttely jatkaa matkaaansa Volgogradiin.

Kotimaisten taiteilijoiden ja toimittajien lisäksi tälle historialliselle matkalle osallistuvat *Kidz International* -julkaisun toimittajat **Vanessa Morgan, Chris Andrews, Carol ja Tony Bennett** Knockabout-kustantamosta sekä Brittein saarilta vielä sarjakuvapiirtäjät **Hunt Emerson, Suzy Varty, Graham Higgins, Andrew Birch ja David Shenton**. Ranskaa edustivat hollantilainen **Berhard Willem** ja amerikkalainen **Gilbert Shelton**.

*Poljarnaja Pravda* teki myös historiaa julkaisomalla **Ari Kutilan Mustapukuista miestä** numerossaan torstaina, 20.9.1990. Jos länsimainen sarjakuva näin nopeasti löytää tiensä neuvostoliittolaisiin päivälehtiin, onkin suomalaispiirtäjien paras kärkeä jonossa ensimmäisinä!

Oheissa **E. Denisenkon** näyttelyä koskeva artikkeli kyseisen päivän lehdestä. Sen on *Sarjaintolle* suomentanut **Päivi Malinen**.

Harto Hänninen

### NAURU LÄHENTÄÄ KAIKKIA Pilapiirrosnäyttely Murmanskissa

Eilen alueellisessa kotiseutumuseossa avattiin sarjakuva- ja pilapiirrosnäyttely, joka pysyy avoimena lokakuun 10. päivään saakka. Maantieteellisesti se on määritelty näin: "Kemi- Murmansk".

Se ei ole mikä tahansa näyttely. Ensiksikin se on kansainvälinen. Sen toivat tänne taiteilijat Suomen Kemistä, missä on esillä monien maiden sarjakuvien näyttely, josta osa on nyt meillä Suomi-Neuvostoliitto-Seuran aloitteesta. Paitsi suomalaisia, näyttelyn mukana seuraa myös sen osanottajia USA:sta, Englannista, Hollannista. Taiteilijoiden teokset saapuvat toimittajia.

Toiseksi, näyttely on pilapiirteisessään omistettu sarjakuvan historialle – lajin, jota meillä ei oikeastaan tunneta. Sarjakuvaa katsoo maailmaan sanoma- ja aikakauslehtien sivuilta. Myöskään näyttelyssä eivät ole esillä aiku perhelehdet, vaan valokopiot. Niinpä me näimme sarjakuvat sellaisina kuin ne esittäytyvät lähtökohtaisesti.

Näyttelyn avajaisien aattoina vieraat tapasivat kaupungin kulttuuritoimikuntaa ja toimittajia. Johdanto-osuus – alueellisen kulttuurihallintopäällikön, O.I. Vjazovskin puhe, jonka venyttivät kolminkertaiseksi kääntökset

suomeksi ja englanniksi – pitkittyi jonkin verran. Vieraisa näky apatian merkkejä, kun tulvi tietoja kulttuuripalatsien ja musiikkikoulujen määrästä tai esteettisen kasvatuksen prosenttisesta ulottumisesta lapsiin.

Mutta tääminen siirtyi "kysymys-vastaus"-vaiheeseen ja ulkomaisten taiteilijoiden ammatillinen mielenkiinto heräsi. Kysymyksiä sateli A.P. Bavykinille, väittäen ja yhteen järjestäytymättömän murmanskilaispilapiirtäjien edustajalle. Monet kysymykset koskivat lietenkin glasnostia ja perestroikaa. Esimerkiksi:

– Miksei teillä ole sarjakuvia? Olivatko ne kiellettyjä ennen perestroikaa?

– Ei suinkaan. Sarjakuvan laji vain ei ole venäläisille oikein tuttu. Niin että neuvostopilapiirtäjillä on ainetta aihuttaa oma perestroikansa: sarjakuvien on keksuminen.

Näyttelyyn saapuvat kaupunkilaiset näkevät muuten myös paikallisten pilapiirtäjien töitä. Murmanskilaisten lähtettyä ilmeellin ulkomaisiin kollegoihin, ja ensi yönä maaliskuussa Kemiin tehdään vastavierailu – pilapiirtäjä-maanmiesiemme näyttely lähtee Suomeen.

E. DENISENKO

## СМЕХ СБЛИЖАЕТ

Выставка карикатур в Мурманске

Вчера в областном краеведческом музее открылась выставка комиксов и карикатур, которая будет действовать до 10 октября. Географически она обозначена так: «Кемиде Мурманск».

Это не просто выставка. Во-первых, международная. Привезли ее художники из Кемиде (Финляндия), где экспонируется выставка карикатур из многих стран. Часть которой благодаря инициативе общества «Финляндия – СССР» привезена к нам. Кстати, сопровождают ее не только финляндия, но и участники выставки из США, Англии, Голландии. И не только художники прибыли, но и журналисты.

Во-вторых, выставка в основном посвящена истории комикса – жанра, практически не знакомого нам. Комикс смотрит в мир со страниц газет и журналов. И на выставке представлены не авторские оригиналы, а исчерпывающие, какими предстают ли комиксы такими.

Накануне открытия выставки гости встретились с работниками культуры города и журналистами. Вводная часть – выступление начальника областного управления культуры О. И. Вязовского, втрое удвоенное переводом на финский и английский языки одним из участников выставки художника (ему).

